

Informační zpráva za měsíc duben 2021

Obsah zprávy

I. Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 7 Tdo 1229/2020-881 ze dne 15.12.2020
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby [str. 2]

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy [str. 2 až 6]

III. K některým vybraným otázkám

1) K otázce souhlasu se zpracováním osobních údajů pro účely zasílání obchodních sdělení
..... [str. 6 až 8]

2) K otázce odpovědnosti poskytovatele poštovních služeb a spory s ní spojené .. [str. 8 až 13]

IV. Články a názory

1) Právo poškozeného na náhradu psychické újmy jako „další nemajetkové újmy“ ve světle
aktuálního nálezu Ústavního soudu [str. 13 až 15]

2) Prohlubování a zvyšování kvalifikace a jejich rozdíly v praxi [str. 15 až 20]

V. Nové právní předpisy

Duben 2021 (od částky 55 do 70 23 .4.) [str. 21]

I.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 7 Tdo 1229/2020-881 ze dne 15.12.2020
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

II.

K judikatuře

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 7 Tdo 1229/2020-881 ze dne 15.12.2020
Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání nejvyššího státního zástupce podaném v neprospěch obviněných ve věci spáchání přečinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby.

Usnesením Okresního soudu bylo zastaveno trestní stíhání obviněných pro skutky kvalifikované podanou obžalobou jako přečin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku (**(1) Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti...**), neboť samosoudce dospěl k závěru, že žalované skutky nejsou trestným činem a není důvod k postoupení věci.

Tento přečin měl podle obžaloby spočívat v tom, že v souvislosti s poskytováním ubytovacích služeb byly používány televizní přijímače, ale nebyla splněna povinnost do patnácti dnů oznámit místně příslušné provozovně pošty den, ve kterém došlo k držbě televizních přijímačů, a posléze nebyla splněna povinnost do patnácti dnů oznámit provozovateli televizního vysílání České televizi další poplatníky televizního poplatku a následně platit České televizi poplatek z každého používaného televizoru.

Stížnost státního zástupce, kterou napadl citované usnesení v celém rozsahu v neprospěch obviněných Krajský soud jako nedůvodnou zamítl. Soudy uzavřely, že televizní poplatek nelze podřadit pod jinou podobnou povinnou platbu ve smyslu **§ 240 tr. zákoníku**, a jednání, které bylo obviněným kladeno za vinu, proto není trestným činem.

Proti rozhodnutí Krajského soudu podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněných dovolání.

Zrekapituloval obsah rozhodnutí soudů obou stupňů s tím, že soudy považovaly za klíčovou otázku, zda televizní poplatek je jinou podobnou povinnou platbou ve smyslu § 240 tr. zákoníku. Podle nich se televizní poplatek značně odlišuje od veřejnoprávních plateb, jako jsou daň, clo, správní, soudní a místní poplatky.

Nejvyšší státní zástupce se s uvedenými právními závěry krajského soudu neztotožnil a m. j. uvedl, že fyzická nebo právnická osoba je povinna poplatek platit bez ohledu na to, zda přijímá veřejnou službu České televize v oblasti televizního vysílání. Smyslem poplatku, vedle zajištění úhrady nákladů spojených se zajištěním vysílání, je i poskytnout určitý finanční ekvivalent za možnost využívat tuto službu, ale poplatek, s ohledem na jeho paušální výši, která není závislá na tom, zda vůbec, případně v jakém rozsahu je služba skutečně přijata, nelze považovat za platbu ceny odpovídající poskytnuté službě, jak by tomu bylo ve smluvním vztahu rovnoprávných účastníků.

Při širším posouzení právní úpravy televizního poplatku vystupuje podle dovolatele do popředí právě její veřejnoprávní povaha, z níž lze usuzovat na to, že televizní poplatek je povinnou platbou. Česká televize, která je příjemcem poplatku, byla zákonem zřízena jako právnická osoba veřejného práva, která plní úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Byla vyčleněna ze soustavy orgánů státu, aby přímými politickými vlivy nebo podřízeností moci výkonné nebylo splnění jejího poslání ohroženo. Proto získala právní a majetkovou samostatnost. Stát jí současně musel zajistit i stabilní zdroje financování. Této potřebě stabilního financování odpovídá právě povaha televizního poplatku jako platby stanovené a ve všech podstatných prvcích upravené zákonem, tedy platby povinné, která svým charakterem odpovídá dani.

S poukazem na příslušná ustanovení zákona o České televizi dovolatel připomněl obsah veřejné služby České televize, k jejímuž financování televizní poplatek slouží. Např. poskytování všestranných informací pro svobodné vytváření názorů a nabídka pořadů podporuje uplatňování svobody projevu a práva na informace, svobody myšlení a náboženského vyznání. Výroba a vysílání vzdělávacích pořadů koresponduje s veřejným zájmem, který se projevuje např. ve financování školství ze státního rozpočtu.

Nejvyšší státní zástupce shrnul, že jiným povinným platbám ve smyslu § 240 tr. zákoníku i televiznímu poplatku je společné, že povinnost platit vzniká na základě skutečností stanovených v zákoně.

Obvinění uvedli m. j. důvody, jež podle nich vedou k závěru o značné odlišnosti televizního poplatku od povinných plateb uvedených v § 240 tr. zákoníku. Zdůraznili veřejnoprávní povahu těchto plateb a to, že objektem předmětného trestného činu je fiskální zájem státu, předmětem ochrany jsou tedy vztahy, které vznikají v průběhu finanční činnosti státu. Televizní poplatek podle nich nemá znaky, které mají ostatní uvedené povinné platby.

Právní normy upravující úhradu televizních poplatků nemají veřejnoprávní, nýbrž soukromoprávní povahu. Televizní poplatky nejsou vymáhány autoritativně, nýbrž v občanskoprávním řízení před soudy, a Česká televize je při jejich vymáhání ve vztahu s poplatníkem v rovnoprávním postavení. Příjmy z televizních poplatků neplynou do veřejného rozpočtu, ať již státního rozpočtu nebo rozpočtu krajů či obcí, a tedy neslouží k zajištění hospodářského chodu státu, nýbrž plynou do majetku České televize, která je na veřejných rozpočtech nezávislá.

Obvinění se odvolali rovněž na zásadu subsidiarity trestní represe (pozn. autora zprávy: trestní odpovědnost lze uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, nepostačí-li jiná sankce podle jiného zákona) a princip ultima ratio (pozn. autora zprávy: krajní prostředek k dosažení nějakého cíle) s tím, že posuzované jednání má povahu sporu o zaplacení určité částky a lze je řešit v občanskoprávním řízení. Česká televize má ke správě a vymáhání televizních poplatků zákonem dané speciální nástroje, jako jsou přístup k evidenci odběratelů elektriny připojených k distribuční soustavě, oprávnění zjišťovat údaje o neevidovaných poplatnících a vést jejich evidenci, oprávnění využívat k vedení evidence poplatníků a vymáhání televizních poplatků referenční údaje ze základního registru obyvatel aj. Má rovněž k dispozici robustní aparát, personální zázemí a propracovaný systém správy a vymáhání dlužných televizních poplatků (pročež není nutné k tomu využívat advokátních služeb). Z toho obvinění dovodili, že použití prostředků trestního práva zde není nutné a odporovalo by zásadě proportionality. Uzavřeli, že i pokud by bylo možné televizní poplatek považovat za „jinou podobnou povinnou platbu“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku (srov. citací znění na str. 2), stíhaný skutek by ani v takovém případě nebyl trestným činem, a to s ohledem na zásadu subsidiarity (viz výše) trestní represe.

Obvinění navrhli, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl jako zjevně neopodstatněné, eventuálně aby je jako nedůvodné zamítl.

Dovolací soud konstatoval, že **spornou a zároveň stěžejní otázkou bylo v posuzované věci to, zda tzv. televizní poplatky, popřípadě rozhlasové poplatky, jsou povinnou platbou ve smyslu § 240 odst. 1 tr. (srov. citací znění na str. 2) zákoníku a tedy zda jejich zkrácení ve větším rozsahu je trestným činem.** Soudy dospěly k závěru, že nikoliv, a proto zastavily trestní stíhání obviněných. Nejvyšší soud se však s takovým závěrem neztotožnil a naopak přisvědčil výše uvedenému právnímu názoru nejvyššího státního zástupce.

Uvedená otázka v judikatuře Nejvyššího soudu není vyřešena. Podstatnou je tedy otázka podobnosti televizního poplatku jakožto povinné platby ostatním tam uvedeným povinným platbám.

Tato podobnost je dána podobnou povahou platby, a to platby veřejné, placené veřejné instituci na veřejně prospěšný účel a uložené a podrobně upravené zákonem, u něhož převažují prvky veřejnoprávní úpravy.

Prvním důležitým znakem je veřejnoprávní charakter České televize, k jejímuž financování televizní poplatek slouží.

Česká televize jako instituce zřízená státem, jejíž orgány jsou utvářeny státem a která (v některých směrech) podléhá státnímu dohledu a její účel je veskrze veřejný, je typickou veřejnoprávní institucí. Není možné souhlasit s konstatováním nalézacího soudu, že Česká televize je nezávislá na státu a jeho orgánech. Její nestátní charakter nevyplývá z toho, že by se jednalo o soukromoprávní instituci, nýbrž z nezbytnosti zachování její určité oddělenosti od státních institucí v zájmu zachování její nezávislosti. Zároveň je její postavení ve srovnání se soukromými subjekty působícími v mediálním prostoru značně odlišné a lze říci výsadní.

Dalším důležitým znakem je, že platba televizního poplatku je uložena a podrobně upravena zákonem, konkrétně zák. č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích. O příbuznosti mezi televizními poplatky a daněmi a poplatky ve smyslu § 240 tr. zákoníku svědčí analogická konstrukce zákonných ustanovení upravujících jejich předmět, základ, sazby, přírážky či penále, podmínky osvobození od plateb apod.

Podstatou je zde zákonem založená jednostranná povinnost odvádět za zákonem přesně stanovených podmínek platby veřejné instituci na veřejně prospěšný účel, ve prospěch činnosti vykonávané ve veřejném zájmu.

Televizní (i rozhlasové) vysílání je v České republice provozováno v rámci duálního systému, kde vedle veřejnoprávní televize (a veřejnoprávního rozhlasu) existuje řada soukromých provozovatelů vysílání. Veřejnoprávní televize plní v rámci tohoto systému řadu úkolů, které jsou jí uloženy zákonem. Na rozdíl od soukromých televizních stanic financovaných v podstatě jen z příjmů z reklamy, ve veřejnoprávních médiích se uplatňuje kombinovaný způsob financování, v němž televizní poplatky tvoří rozhodující, většinovou část příjmů.

Veřejný zájem na řádné platbě je u televizních (i rozhlasových) poplatků intenzivní. Platby chráněné citovaným ustanovením trestního zákoníku nemusí mít jen čistě ekonomický či materiální význam a nemusí spočívat v uspokojování hmotných potřeb. Podstatné je, že jde o úhradu činností vykonávaných ve veřejném zájmu.

V judikatuře dosud nebyla jednoznačně vyřešena otázka, **zda televizní a rozhlasové poplatky podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, jsou „jinou podobnou povinnou platbou“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku** (srov. citaci znění na str. 2), **a tedy zda se pachatel, který ve větším rozsahu zkrátí svou zákonnou povinnost platit tyto poplatky, dopouští trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 tr. zákoníku.**

Nejvyšší soud dospěl k řešení této otázky na základě vyhodnocení povahy televizních poplatků a jejich srovnání s ostatními platbami uvedenými v § 240 odst. 1 tr. zákoníku (srov. citaci znění na str. 2). Vycházel z toho, komu jsou poplatky placeny a za jakým účelem, jak je s nimi hospodařeno, jak a proč je povinnost platit televizní poplatek zákonem stanovena, jaká je skutečná povaha televizního poplatku a vztahu mezi Českou televizí a poplatníkem a jaký je význam televizního poplatku z hlediska veřejného zájmu.

S ohledem na význam veřejnoprávního vysílání České televize je i společenský význam řádného placení televizních poplatků značný a převyšuje význam některých jiných plateb uvedených v § 240 odst. 1 tr. zákoníku (srov. citaci znění na str. 2). Totéž lze dovodit srovnáním se zahraničními právními úpravami a s předpisy Evropské unie.

Právní věta: *Trestní zákoník v § 240 výslovně stanoví trestnost krácení i těch povinných plateb, které v něm nejsou výslovně uvedeny, avšak jsou (svou povahou) podobné daním a dalším v zákoně demonstrativně vyjmenovaným platbám. Proto není dovození trestnosti krácení takových povinných plateb v rozporu se zásadou nullum crimen sine lege (pozn. autora zprávy: žádný zločin bez zákona). Televizní poplatky podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, jsou „jinou podobnou povinnou platbou“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku (srov. citaci znění na str. 2). Tento závěr lze vztáhnout i na poplatky rozhlasové podle téhož zákona.*

Celý text judikátu lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/zkraceni-dane-poplatku-a-podobne-povinne-platby-112854.html>
(náhled 22.4. 2021)

1) K otázce souhlasu se zpracováním osobních údajů pro účely zasílání obchodních sdělení

Zasílání obchodních sdělení elektronickou formou je v dnešní době velmi často diskutovanou otázkou. Cílem tohoto článku je poskytnout přehled základních podmínek, za nichž lze zpracovávat osobní údaje pro účely zasílání obchodního sdělení.

Obchodní sdělení je definováno v § 2 písm. f) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o některých službách informační společnosti“).

Dle citovaného ustanovení se obchodním sdělením rozumí všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou činnost.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN

Podle *NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/679* ze dne 27. dubna 2016 *o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES* (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) – dále jen „GDPR“ je třeba rozlišovat, kdy je pro zákonné zpracování osobních údajů potřeba souhlasu subjektu údajů a kdy lze zpracovávat osobní údaje i bez souhlasu subjektu údajů.

Obchodní sdělení lze šířit pouze v případě tzv. **zákaznické výjimky anebo na základě souhlasu dané osoby**. Zákaznická výjimka je upravena v *§ 7 odst. 3 zákona o některých službách informační společnosti*. Dle tohoto ustanovení platí, že pokud fyzická nebo právnická osoba získá od svého zákazníka podrobnosti jeho elektronického kontaktu pro elektronickou poštu v souvislosti s prodejem výrobku nebo služby podle požadavků ochrany osobních údajů upravených zvláštním právním předpisem, může tento elektronický kontakt využít pro potřeby šíření obchodních sdělení týkajících se jejích **vlastních obdobných výrobků nebo služeb** za předpokladu, že zákazník má jasnou a zřetelnou možnost jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet této fyzické nebo právnické osoby odmítnout souhlas s takovýmto využitím svého elektronického kontaktu i při zasílání každé jednotlivé zprávy, pokud původně toto využití neodmítl. Zákaznická výjimka se vždy vztahuje pouze na zákazníka, nikoliv na třetí nezúčastněné osoby. Zákaznická výjimka se dle shora citovaného ustanovení pak vztahuje pouze na ta obchodní sdělení, která obsahují obdobné výrobky nebo služby.

V případě, že se nejedná o zákaznickou výjimku, je třeba, aby byl pro zpracování osobních údajů za účelem zasílání obchodních sdělení udělen souhlas dané osoby. Souhlas se zpracováním osobních údajů nicméně nemůže být považován za nezbytnou podmínku ani za právní titul pro zpracování osobních údajů v rámci poskytování služby či koupě zboží.

Z pohledu GDPR bude platný jen takový souhlas, který byl shromážděn transparentním způsobem, a dotčená osoba jej udělila svobodně. Za neplatný je nutno naopak považovat každý souhlas, kdy byl zákazník při získání služby či výrobku nucen zároveň souhlasit se zpracováním osobních údajů (např. souhlasem zakomponovaným v obchodních podmínkách). Souhlas se zpracováním osobních údajů tedy ani nesmí být součástí obchodních podmínek, neboť není možné k udělení souhlasu osobu nijak nutit ani tím podmiňovat poskytnutí služby **1)**.

Uvedená podmínka se tak uplatní rovněž například v případě zasílání tzv. e-booku zdarma pouze osobám, které uvedou e-mailovou adresu a udělí souhlas se zasíláním obchodních sdělení. Mám za to, že v případě, že bude e-book poskytnut pouze osobám, které udělí souhlas se zasíláním obchodních sdělení, jedná se v takovém případě o porušení shora uvedeného omezení, neboť tímto dochází k podmínění služby udělením souhlasu se zasíláním obchodních sdělení. Vhodným řešením se tak jeví například udělení možnosti zakoupit si e-book a v takovém případě nebude třeba udělit souhlas se zasíláním obchodních sdělení, anebo poskytnout e-book zdarma těm osobám, které souhlas udělí.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

V případě, že bude souhlas se zasíláním obchodních sdělení zajišťován např. vyplněním e-mailové adresy, lze doporučit rovněž nastavení zaslání tzv. potvrzujícího linku z uvedené e-mailové adresy, aby nedocházelo ke zneužití e-mailových adres.

Problematika zpracování osobních údajů se však stále vyvíjí a lze proto očekávat, že judikatura v budoucnu stanoví konkrétní mantinely jednotlivých podmínek pro zpracování osobních údajů, které v dnešní době ještě nejsou postaveny na jisto.

¹⁾ Čl. 7 GDPR.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/souhlas-se-zpracovanim-osobnich-udaju-pro-ucely-zasilani-obchodnich-sdeleni-112814.html>

(náhled 22.4. 2021)

2) K otázce odpovědnosti poskytovatele poštovních služeb a spory s ní spojené

Nedobrovolné omezení mezilidského kontaktu v době pandemie nemoci Covid-19 s sebou mimo jiné přináší nutné nadužívání poštovních služeb, díky čemuž jednotlivci mohou jednoduše dostat závazku zůstat doma. Vzhledem k masovosti služeb, které je každý poskytovatel poštovních služeb nucen řešit, je obvyklé, že tu a tam dochází k vadám plnění. Zásilky se mohou ztratit, poškodit, či dorazit se značným zpožděním. V době dlouhodobé přetíženosti pošty i dalších poskytovatelů se však problémy vyskytují znatelně častěji a širšímu okruhu osob tak vyvstává otázka, jak takové problémy řešit.

Cílem tohoto článku je osvětlit stěžejní body **pro případ sporu s poskytovatelem poštovních služeb a pomoci se vyvarovat chybám, které mohou stát čas i peníze.**

Čím se řídí smlouva s provozovatelem poštovních služeb

Při tak běžném úkonu, jako je odeslání zásilky na nejbližší pobočku České pošty se málokdo zamýšlí, čím se právě vzniknuvší smluvní vztah mezi odesílatelem zásilky a provozovatelem poštovních služeb řídí. Stěžejním je zákon *č. 29/2000 Sb., o poštovních službách*, dále pak neméně významné jsou *obchodní*, respektive *poštovní podmínky poskytovatele*. Podpůrně se v otázkách neupravených zákonem o poštovních službách a v poštovních podmínkách použije *občanský zákoník* jako obecný předpis soukromého práva. Takové případy však nebudou časté.

Zákon o poštovních službách si vzal za poslání nelehký úkol, který důvodová zpráva vymezuje jako snahu o začlenění oboru poštovních služeb do tržního hospodářství spojenou s ochra-

nou základních poštovních služeb. Takové mají být všem osobám v přiměřené kvalitě a za přiměřenou cenu všeobecně dostupné na celém území státu. Na tomto místě je vhodné zmínit, že zákon byl v roce 2012 významně novelizován za účelem transpozice tzv. třetí poštovní směrnice (*směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES* ze dne 20. 2. 2008, kterou se mění směrnice 97/67/ES s ohledem na úplné dotvoření vnitřního trhu poštovních služeb Společenství). Novela rozvolnila podmínky pro soukromé provozovatele poštovních služeb, především zrušila obecný monopol státních poštovních služeb v rámci EU na přepravu zásilek do 50 gramů.

Zákon o poštovních službách vymezuje základní pojmy, udává povinný minimální obsah poštovních podmínek, stanoví možnosti námitek proti způsobu vyřízení reklamace a mimo jiné řeší v § 12–14 základní rámec odpovědnosti provozovatele poštovních služeb za porušení smlouvy.

Poštovní podmínky musí obsahovat v souladu s § 6 zákona o poštovních službách nemalé množství informací od popisu poskytované služby přes postup provozovatele při nemožnosti dodání poštovní zásilky až po informace o způsobu řešení sporů týkajících se předmětu poštovní smlouvy. Podmínky musí být v písemné podobě a provozovatelé poštovních služeb je standardně zveřejňují na svých webových stránkách. Zde je možno se seznámit s podmínkami České pošty (dále již jen jako „P. Podmínky“): <https://www.ceskaposta.cz/ke-stazeni/postovni-podminky>.

Zorientovat se v poštovních podmínkách a případně v nich nalézt odpověď na vzniklý problém, je nelehký úkol, pro jehož splnění bude potřeba se obrnit trpělivostí.

Využitím služeb provozovatele, tedy například odesláním balíku, automaticky s poštovními podmínkami souhlasíte. V případě, že jsou podmínky pro Vaši situaci nevhodné proto uvažujte, zda nevyužít služeb jiného poskytovatele.

Prevence sporů

Nelze dostatečně zdůraznit, aby vždy, kdy je zásilka alespoň trochu důležitá, byla odesílána formou, která umožňuje její sledování na základě evidence v systému provozovatele. Takové služby jsou sice dražší (obyčejné psaní do 50 gramů za 19 Kč vs. doporučené psaní za 47 Kč), avšak na rozdíl od těch nejlevnějších služeb ve většině případů dávají možnost se domoci náhrady za porušení smlouvy. **Služba obvyčejného psaní nedává odesílateli žádné možnosti, jak prokázat, že odeslal konkrétní zásilku, jaká byla její cena apod.** Čl. 11 odst. 2 P. Podmínek stanoví, že „za škodu vzniklou ztrátou, poškozením nebo úbytkem obsahu obvyčejné zásilky podnik neodpovídá.“.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

V případě **doporučených zásilek** už je odesílatel (a případně i adresát) vůči provozovateli v lepším postavení. Již *čl. 13 odst. 4 P. Podmínek* napovídá, že práv má klient provozovatele více: „*Podání doporučené zásilky podnik stvrzuje. Doporučenou zásilku dodá podnik jen za podmínky, že příjemce její převzetí potvrdí.*“ Potvrzení o existenci určité skutečnosti je klíčovou informací v jakémkoliv sporu. Neméně to platí při sporu s provozovatelem poštovních služeb.

Provozovatel (Česká pošta) dle *čl. 13 odst. 4 P. Podmínek* odpovídá za škodu vzniklou ztrátou, poškozením nebo úbytkem obsahu doporučené zásilky.

Pro předcházení sporům nejen s provozovatelem, ale i s adresátem, doporučujeme využití služby tzv. dodejky. V případě této doplňkové služby provozovatel poskytne odesílateli písemné potvrzení prokazující dodání poštovní zásilky příjemci.

Řešení sporu

V souvislosti s doručováním zásilky mohou provozovatelé způsobovat problémy jak odesílateli, tak příjemci. Zásilka odesílatele může být ztracena a tedy nedodána, či dodána pozdě, nebo dodána poškozená či neúplná. Příjemce zásilky může a standardně bude vnímat tyto vady plnění také jako újmu. Na straně příjemce však může vzniknout další, ne zcela zjevný problém, o němž se zpravidla dozví pozdě, což ho může stavět do velmi nevýhodné pozice. Takový problém vznikne, když provozovatel nabude přesvědčení, že zásilku příjemci doručil a o domněle úspěšném doručení (či nevyzvednutí a doručení fikcí) informuje odesílatele. Ve skutečnosti však zásilka doručena nebyla, např. chybou konkrétního doručovatele, který informaci o čekající zásilce na pobočce poskytovatele vhodil do poštovní schránky souseda, který si schránku pravidelně nevybírál.

Tato situace může zapříčinit, že odesílatel z chybné informace o doručení zásilky nabude mylné přesvědčení o existenci právní skutečnosti na doručení vázané. V případě, že by obsahem zásilky bylo například odstoupení od smlouvy, na které se váže nemalá smluvní pokuta, se příjemce zásilky může dostat do nelehké situace v eventuálním soudním sporu. Stejná chyba poštovního doručovatele může v případě, kdy je obsahem zásilky žaloba, zapříčinit vydání rozsudku v neprospěch adresáta. Obdobných hypotetických situací je celá řada.

Může se zdát, že příjemce je ve sporu pouze s odesílatelem zásilky. Odesílateli však v dané situaci svědčí dobrá víra, že provozovatel zásilku doručil. Příjemce se tak může dostat do dvou paralelních sporů – jeden se týká obsahu zásilky a je veden s odesílatelem, druhý se týká doručení zásilky a je veden s provozovatelem. Bez úspěchu ve sporu s provozovatelem však značně klesají také šance na úspěch ve sporu s odesílatelem.

Na první pohled se může zdát, že tato nešťastná situace nemůže nastat, pokud odesílatelem je podnikatel a příjemcem spotřebitel. V případě uzavření kupní smlouvy, kdy její předmět je odeslán kupujícímu prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, splní prodávající svůj závazek (respektive na kupujícího přechází tímto okamžikem nebezpečí škody na věci) předáním věci k přepravě za předpokladu, že vybral spolehlivého provozovatele (podle § 2082 odst. 1 OZ druhé věty: „Nabude-li kupující vlastnické právo před odevzdáním věci, má prodávající až do odevzdání věci práva a povinnosti schovatele.“) Pokud je však kupující spotřebitel, je závazek prodávajícího dodat zboží dle kupní smlouvy splněn až dodáním zboží kupujícímu (§ 2089 odst. 2 OZ). Příjemce zásilky spotřebitel by tak měl mít v případě mylného doručení zásilky více práv a snazší pozici než příjemce, který není spotřebitelem. V praxi však může být pro spotřebitele věc řešit stejně tak složitě, neboť odesílatel podnikatel je obdobně v dobré víře ohledně dodání zásilky. Bylo by tak pochopitelné, pokud by po spotřebiteli požadoval důkaz, že jemu zásilka doručena nebyla. Spotřebitel takový důkaz ale nemá a poskytnout jej nemůže. I ve vztahu odesílatele podnikatele a příjemce spotřebitele je tak pozice příjemce v případě mylných doručení složitá.

Aby byl jakýkoliv spor s poskytovatelem poštovních služeb úspěšný, musí druhá strana (tedy odesílatel či příjemce) **uplatnit reklamaci**. V případě sporu s Českou poštou je nutno se řídit *čl. 40 P. Podmínek*, jejichž *odst. 2* stanoví, že „Odesílatel nebo adresát mohou do jednoho roku od podání u kterékoliv pošty reklamovat dodání.“. Hned druhá věta stejného ustanovení však klade značnou překážku příjemci, kterému ve skutečnosti doručeno nebylo a o doručování nevěděl: „Podnik přijme reklamaci jen za podmínky, že reklamující předloží podací stvrzenku.“. Takový příjemce totiž z logiky věci stvrzenkou nemůže disponovat.

Domnělý příjemce se tak patrně musí obrátit **na odesílatele s žádostí o součinnost** při uplatnění reklamacie, neboť ten by stvrzenkou disponovat měl. Odesílatel však k poskytnutí takové součinnosti není právně vázán.

Pokud po podání reklamacie se ve smyslu *čl. 40 odst. 5 P. Podmínek* bude zjištěno, že reklamovaná poštovní zásilka nebyla dodána, bylo s ní však naloženo způsobem, který je v souladu se zákonem o poštovních službách, s jinými zákony a s uzavřenou smlouvou, poskytovatel reklamujícímu subjektu oznámí zjištěné údaje o osudu této zásilky. Zjištění skutečných údajů může znamenat vyvrácení mylné informace o doručení zásilky. Tím se pro příjemce zakládá důkaz, že právní účinky spojené s doručením zásilky nemohly nastat.

Druhá možnost, kdy může být reklamacie příjemce v součinnosti s odesílatelem úspěšná, je neprokázání ze strany poskytovatele, že se zásilka dostala do dispozice některé z osob oprávněných k jejímu převzetí (příčemž se zásilkou nebylo naloženo dle zákona). V takovém případě provozovatel prohlásí zásilku za ztracenou. I to příjemci zakládá důkaz, že právní účinky spojené s doručením zásilky nemohly nastat.

Pokud nebude reklamace úspěšná, může reklamující požádat poskytovatele o **přezkum** způsobu vyřízení reklamace. Žádost o přezkum však již není podmínkou pro podání návrhu na zahájení řízení o námitce proti vyřízení reklamace k Českému telekomunikačnímu úřadu.

Výše zmíněný návrh k Českému telekomunikačnímu úřadu je reklamující oprávněn podat **do jednoho měsíce ode dne doručení neúspěšného vyřízení reklamace**, nebo marného uplynutí lhůty pro její vyřízení (přičemž provozovatel má na vyřízení **30 dní**, pokud není dohodnuto jinak). **Po uplynutí lhůty zaniká právo k podání** námítky, tedy návrhu na zahájení řízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodování ve sporech s provozovateli poštovních služeb **je vyňato z pravomoci civilních soudů** (jedná se o soukromoprávní spor, byť jsou práva a povinnosti poskytovatelů značně regulovány veřejnoprávními předpisy). Pokud tak bude nesprávně reklamující osobou podána občanskoprávní žaloba k soudu, bude řízení o ní zastaveno a věc bude postoupena Českému telekomunikačnímu úřadu. To znamená, že věc byla podána k nesprávnému orgánu, to zakládá povinnost stěžovatele k hrazení případně vzniklých nákladů. Tento postup posvětil ve své judikatuře i *Nejvyšší soud* a potvrdil tak roli ČTÚ, a to v *Usnesení č.j. 27 Cdo 3554/2017-140*, ze dne 18.12.2018.

V rámci řízení před ČTÚ je možno s provozovatelem **uzavřít smír**; v případě, že uzavřen nebyl, úřad rozhodne o tom, zda byla či nebyla reklamace provozovatelem vyřízena řádně. Aby úřad rozhodl také o právech stěžovatele či povinnostech provozovatele, **musí to stěžovatel v rámci řízení výslovně navrhnout**.

Úřad musí rozhodnout **do 90 dní ode dne doručení návrhu**, přičemž lhůta může být ve složitých případech prodloužena.

Proti rozhodnutí úřadu lze podat **rozklad (§ 152 správního řádu)**. ČTÚ je ústředním orgánem státní správy, proti jeho rozhodnutí tak nelze podat odvolání, neboť mu není žádný další správní orgán nadřízen. Na řízení o rozkladu se použijí ustanovení o odvolání, lhůta pro jeho podání tedy činí **15 dní ode dne doručení rozhodnutí (§ 83/1 správního řádu)**.

V případě, že ani na základě rozkladu úřad nevyřešil věc ke spokojenosti reklamujícího, vzniká možnost **podat žalobu k civilnímu soudu** podle *části páté občanského soudního řádu*. **Bez podání rozkladu není možné úspěšně podat žalobu**, neboť žalobce musí nejdříve vyčerpat všechny řádné opravné prostředky. Lhůta k podání žaloby činí **2 měsíce od doručení rozhodnutí úřadu o rozkladu**. Lhůta je prekluzivní a její prominutí nelze prominout. Navíc se jedná o procesní lhůtu s hmotněprávními účinky, tedy aby byla zachována, je třeba **žalobu doručit soudu v rámci jejího běhu**.

Je nutno se **vyhnout chybě v podobě podání správní žaloby krajskému soudu**, neboť se sice jedná o rozhodnutí správního orgánu, ale rozhodnutí o subjektivních soukromých právech. Pokud by byla podána žaloba správní u krajského soudu (žaloba proti rozhodnutí správního orgánu), správní soud by ji odmítl (§ 46 odst. 2 SŘS). Žalobce by ovšem musel být poučen o tom, že lhůtu k podání žaloby neztratí, pokud do **jednoho měsíce od právní moci usnesení o odmítnutí návrhu** podá ve věci soukromoprávní žalobu ve smyslu **části V. OSŘ u okresního soudu**.

Okresní soud rozhoduje dle **části V. OSŘ** jako soud prvního stupně, proti jeho rozhodnutí tak lze za splnění obecných předpokladů podat odvolání, resp. následně proti němu i dovolání.

Závěr

Jako vždy je radou i zde mít **vše písemně**. Pokud jste byli zkráceni na svých právech chybou provozovatele poštovních služeb, neváhejte s uplatněním reklamace a v případě pokračování sporu se vyhněte chybám způsobeným nesprávným posouzením pravomoci.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-poskytovatele-postovnich-sluzeb-a-spory-s-ni-spojene-112790.html>
(náhled 22.4. 2021)

IV.

Články a názory

1) Právo poškozeného na náhradu psychické újmy jako „další nemajetkové újmy“ ve světle aktuálního nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nálezem sp. zn. *II. ÚS 1564/20* ze dne 9.2.2021 (dále jen „Nález“) rozhodl, že obecné soudy porušily stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené *čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod* ve spojení s právem na ochranu tělesné integrity zaručené *čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod* a *čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*, vyhověl ústavní stížnosti stěžovatele a zrušil rozhodnutí Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Plzni a Okresního soudu v Klatovech.

Podstatou ústavní stížnosti byl **nesouhlas stěžovatele se zamítnutím jeho žaloby na kompenzaci duševních útrap způsobených dopravní nehodou a s tím související problematika náhrady jiných nemajetkových újem způsobených ublížením na zdraví, když újma na zdraví stěžovatele byla již odškodněna v rámci dílčích nároků na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění**.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Dle ust. 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“): „Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“. Odškodnění nemajetkové újmy způsobené ublížením na zdraví tak zahrnuje tři varianty (dílní nároky) náhrad: **bolestné, náhradu za ztížení společenského uplatnění a náhradu dalších nemajetkových újem.**

Jak Ústavní soud konstatoval v odůvodnění Nálezu, kontroverzní byl příliš restriktivní přístup k výkladu pojmu „další nemajetkové újmy“, přičemž k důrazu Nejvyššího soudu na mimořádnost a kvalifikovanou intenzitu v případě dalších nemajetkových újem namítl, že kritéria mimořádnosti a zvláštní intenzity újmy nevyplyvají ani z textu zákonného ustanovení, ani z jeho systematiky – u ostatních dvou újem (tj. bolesti a ztížení společenského uplatnění) obdobná kritéria vyžadována nejsou. **Dle principu plné náhrady újmy je tak nutné v rámci kategorie „dalších nemajetkových újem“ odškodnit vše, co nelze zahrnout pod náhradu bolestného či ztížení společenského uplatnění, jako například duševní útrapy způsobené psychickou újmou.**

Za zásadní lze považovat odůvodnění Nálezu v jeho bodě 41., kdy „*Ústavní soud považuje vzhledem k ústavně garantovanému principu plné náhrady újmy na zdraví za nepřijatelné, aby duševní strádání způsobené psychickou újmou bylo výše popsáním způsobem marginalizováno pouze z důvodu, že soudy při vyčíslení újmy na zdraví postupují podle tabulky, která na jednu stranu obsahuje několik desítek položek podrobně vymezujících újmu na těle a s ní spojené strádání, psychickou újmu však vůbec nezohledňuje. Stejným deficitem ostatně trpí, v relaci k nyní posuzované věci, i metodika Nejvyššího soudu, která v části B neobsahuje ani jednu položku vymezující duševní bolestivé stavy.*“.

Právní věta: Právní úprava náhrady újmy na přirozených právech člověka vychází z antropocentrické koncepce, jež má v intencích obecných garancí občanského zákoníku (§ 3) chránit lidský život, zdraví, osobnostní statky a v neposlední řadě „svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého“ (§ 81 odst. 1). Patrna je tu zřejmá shoda soukromoprávní regulace s doktrínou lidských práv, jejímiž justifikačními důvody jsou mj. lidské potřeby, tužby a přání. Ačkoli zákonodárce poskytl v rámci úpravy předmětného odškodnění již úvodem prostor pro náhradu nemajetkové újmy způsobené duševními útrapami (§ 2956), v nárokové rovině upřednostnil tradiční varietu práv na náhradu bolesti a ztížení společenského uplatnění (§ 2958), na náhradu nákladů péče o zdraví (resp. léčení, § 2960), na peněžité kompenzace (§ 2962 a násl.) a přidal též právo na zadostiučinění (satisfakci) proti úmyslně jednajícím škůdci (§ 2957). Právo poškozeného na náhradu duševních útrap (psychického strádání) se za stávající interpretace ocitlo v podobě „další nemajetkové újmy“ v zóně mezi z časového hlediska spíše jednorázovou náhradou bolesti a náhradou ztížení společenského uplatnění.

ní, svázanou s trvalým stavem. Škodní děje tu mají spočívat v jednorázových či opakovaných ztrátách a strádáních poškozeného, zapříčiněných omezením jeho tělesné i duševní integrity a znamenajících omezení v jeho soukromém a rodinném životě. Obecné soudy pak mají povinnost, jakkoli to může být spojeno s výkladovými obtížemi, nalézat – při řádně uplatněných a relevantních žalobních tvrzeních - tyto situace a posléze v objektivizovatelných případech přiznat náhradu nemajetkové újmy, byť půjde o náhradu přiměřenou v relaci k ostatním dílčím nárokům tohoto druhu.

V dalším řízení budou obecné soudy vázány nosnými důvody tohoto Nálezu.

Závěr:

Nálezem Ústavního soudu bylo dle principu plné náhrady újmy potvrzeno, že právo poškozeného na náhradu duševních útrap (psychického strádání) je „další nemajetkovou újmou“ vzniklou poškozením zdraví ve smyslu ust. **§ 2958 občanského zákoníku**. Nutno taktéž připomenout, že metodika Nejvyššího soudu v tomto směru neobsahuje v části B ani jednu položku vymezující duševní bolestivé stavy a lze tedy očekávat její aktualizaci.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-poskozeneho-na-nahradu-psychicke-ujmy-jako-dalsi-nemajetkove-ujmy-ve-svetle-aktualniho-nalezu-ustavniho-soudu-112718.html>
(náhled dne 23.4. 2021)

2) Prohlubování a zvyšování kvalifikace a jejich rozdíly v praxi

Ustanovení § 227 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce („ZPr“) normuje problematiku odborného rozvoje zaměstnanců. Do toho úvodní ustanovení této hlavy části desáté ZPr řadí mj. (i) **zaškolení a zaučení**, (ii) **odbornou praxi absolventů**, (iii) **prohlubování kvalifikace** a (iv) **zvyšování kvalifikace**.

V aplikační praxi přitom zaměstnavatelům často činí potíže správně od sebe rozlišit poslední dvě uvedené formy, přičemž je tato diferenciací velmi podstatná. To proto, že jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele s sebou oba zmíněné způsoby rozvoje zaměstnanců přináší odlišná práva a povinnosti. Obsahově se přitom může v obou případech jednat o naprosto stejnou činnost jako je například výuka cizího jazyka.

Účelem tohoto článku proto je představit parametry těchto dvou forem odborného rozvoje zaměstnanců a nastínit základní hraniční určovatele, podle kterých lze poznat, zda se v daném případě jedná o zvýšení či prohloubení kvalifikace.

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Prohlubování kvalifikace

Prohlubování kvalifikace je právní institut upravený v § 230 a částečně § 234 odst. 2 ZPr. **Rozumí se jím průběžné doplňování kvalifikace, kterým se nemění její podstata** a které umožňuje zaměstnanci výkon sjednané práce, přičemž za prohlubování kvalifikace se považuje též její udržování a obnovování.

Prohlubování kvalifikace se považuje za výkon práce a zaměstnanec je povinen si svojí kvalifikaci k výkonu sjednané práce prohlubovat, z čehož logicky vyplývá, že je zaměstnavatel na druhé straně oprávněn prohlubování kvalifikace nařídít. Kvalifikace se přitom u zaměstnance dle zákona prohlubuje k výkonu sjednané práce, což mj. představuje jeden ze základních rozdílových prvků oproti zvyšování kvalifikace, která zpravidla vede ke změně sjednaného druhu práce či při nejmenším alespoň ke změně pracovní náplně ¹⁾.

Jakékoli náklady vynaložené na prohlubování kvalifikace přitom nese přímo zaměstnavatel. Jedná se zpravidla o náklady na konání daných kurzů, na pořízení studijních pomůcek, na cestovné, ale také na mzdy či odvody ²⁾. Zaměstnanec je přitom oprávněn požadovat absolvování prohlubování kvalifikace ve finančně náročnější variantě, přičemž v takovém případě se na finančních nákladech podílí ³⁾.

Závěrem této části je nutno zmínit, že shora uvedená pravidla se nevztahují na prohlubování kvalifikace podle speciálních právních předpisů ⁴⁾. U těch je totiž působnost ZPr dle ustanovení § 230 odst. 5 vyloučena.

Zvyšování kvalifikace

Zvýšením kvalifikace se naproti tomu dle § 231 a násl. ZPr rozumí **změna hodnoty kvalifikace, její získání, anebo rozšíření kvalifikace již existující**. Zvýšením kvalifikace je přitom pouze studium, vzdělávání, školení, nebo jiná forma přípravy k dosažení vyššího stupně vzdělání, jestliže je v souladu s potřebou zaměstnavatele. Stejně jako u prohlubování kvalifikace, i pro zvyšování platí, že se § 231 a násl. ZPr nevztahuje na některé její formy podle zvláštních právních předpisů ⁵⁾.

Dále platí, že účast na zvyšování kvalifikace není na rozdíl od prohlubování **považována za výkon práce** a zákon přímo stanoví minimální limity, ve kterých zaměstnavatel musí zaměstnanci poskytnout volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku. Zvyšování kvalifikace tak *de iure* představuje překážku ve výkonu práce na straně zaměstnance. Zmíněné minimální limity volna, které musí zaměstnavatel zaměstnanci při zvyšování kvalifikace poskytnout, jsou podrobně rozepsány v ustanovení § 232 ZPr. Již z návětí tohoto ustanovení však vyplývá, že zaměstnavatel se může se zaměstnancem individuálně dohodnout na tom, že mu poskytne volno ve větším rozsahu, než jaký je jako minimální stanoven zákonem.

Dále pro zvyšování kvalifikace rovněž platí pravidlo, že zaměstnavatel je oprávněn sledovat, jakým způsobem ke svým povinnostem (účast na studiu, skládání zkoušek) zaměstnanec přistupuje. V případě, že zaměstnanec řádně a bez zavinění zaměstnavatele neplní své povinnosti při zvyšování kvalifikace, a to po delší dobu, nebo se stal zaměstnanec dlouhodobě nezpůsobilým pro výkon práce, pro kterou si zvyšuje kvalifikace, je zaměstnavatel oprávněn **zastavit poskytování úlev**, kterých se zaměstnanci dostává. Z jiných, než zmíněných důvodů specificky uvedených v zákoně tak zaměstnavatel však učinit nesmí a tyto nelze ani rozšířit kvalifikační dohodou ⁶⁾.

Základní rozdíly

V praxi může mnohdy nastat situace, kdy není na první pohled zřejmé, co zaměstnavatel se svými zaměstnanci vlastně sjednává a jaká forma odborného rozvoje je aplikována. Ke správnému posouzení, zda se jedná o prohlubování či zvyšování kvalifikace však může posloužit judikatura ⁷⁾ a komentářová literatura ⁸⁾, které rozlišovací prvky těchto variant historicky stanovily.

Kvalitativní schopnosti zaměstnance a změna povahy vykonávané práce

Prvním a tím nejdůležitějším faktorem pro rozlišování prohlubování a zvyšování kvalifikace je, zda daný zaměstnanec po jejím absolvování pouze zesílí své již historicky nabyté schopnosti a bude tak schopný vykonávat lépe svou současnou práci, nebo jestli se penzum jeho dovednosti a znalostí změní natolik, že by mohl či měl vykonávat práci významnějšího charakteru. V prvním případě se bude totiž typicky jednat o prohlubování, zatímco v druhém o zvyšování.

Když zaměstnanec například musí při svém druhu práce používat cizí jazyk, ale úroveň jeho znalosti není dostatečná k tomu, aby mohl svou práci vykonávat bez větších obtíží a ke spokojenosti zaměstnavatele a jeho zákazníků, musí si své znalosti na základě pokynu zaměstnavatele prohloubit, aby tento nedostatek odstranil. Po absolvování jazykových kurzů, které byly součástí výkonu práce, je pak zaměstnanec pro zaměstnavatele sice hodnotnější, ale náplň jeho práce se nemění.

V jiném případě pak zaměstnanec například chce dosáhnout na povýšení u daného zaměstnavatele a získat novou pracovní pozici, přičemž aby se tak stalo, musí kromě anglického jazyka například ovládat ještě jazyk německý, který se však nikdy neučil. Pokud zaměstnavatel v takovém případě rozhodne, že získání této dovednosti u zaměstnance je v jeho zájmu, a pokud zaměstnanec získá z nového jazyka certifikát a dojde ke změně jeho sjednaného druhu práce, jedná se o typický příklad zvýšení kvalifikace.

Nabytí nové dovednosti a složení závěrečné zkoušky

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Dalším významným hraničním určovatelem pro rozlišení zvyšování a prohlubování kvalifikace je dosažení určitého stupně vzdělání či certifikace, za kterou zaměstnanci náleží jakákoli forma osvědčení. Jak totiž plyne z komentářové literatury Wolters Kluwer, existují názory, dle kterých platí následující premisa: „*Obecně platí, že pokud je určitý kurz, školení či studium nezbytný pro výkon dosavadní sjednané práce, bude se jednat o prohlubování kvalifikace (s výjimkou případu kdy zaměstnanec studiem dosáhne vyššího stupně vzdělání, zde se vždy bude jednat o zvýšení kvalifikace).*“.

Tento výklad se sice vztahuje primárně k pravidlům normovaným v § 232 ZPr, ale stále platí, že jakmile zaměstnanec svůj odborný rozvoj končí získáním určitého oficiálního osvědčení potvrzujícího získání nového stupně vzdělání, svědčí to spíše na zvyšování než prohlubování kvalifikace. Takové osvědčení totiž často značí, že zaměstnanec nabyl dovednost, kterou dříve neovládal.

Smysl a účel odborného rozvoje a potřeba zaměstnavatele

Jak již zmíněno v prvním bodě, jako funkční rozlišovací prvek, zda se jedná v tom kterém případě o prohloubení či zvýšení kvalifikace je posouzení, zda zaměstnanec může po jejím dokončení vykonávat novou, zpravidla významnější pracovní pozici. S tím velmi souvisí smysl a účel odborného rozvoje a potřeba zaměstnavatele.

V případě, že smyslem odborného rozvoje je, aby zaměstnanec mohl lépe a kvalitněji vykonávat svou práci, kdy zaměstnavatel může spravedlivě požadovat, aby daný zaměstnanec tyto kvality měl, bude se zpravidla jednat o prohlubování kvalifikace. Zaměstnavatel totiž prohloubením schopností svého zaměstnance bude chtít docílit například vyšší spokojenosti zákazníků či usnadnění interních procesů.

Na druhou stranu platí, že pokud je smyslem odborného rozvoje to, že sám zaměstnanec si přeje dosáhnout například vyššího vzdělání a taková okolnost pouze může být potřebná pro zaměstnavatele (jinak řečeno nikoli nezbytně nutná), bude se jednat o zvyšování kvalifikace. To totiž zaměstnanec často provádí primárně pro sebe a pro celkové zvýšení své hodnoty na pracovním trhu. I proto pak u kvalifikačních dohod na zvyšování kvalifikace neexistují žádné minimální limity na vynaložené náklady, jak uvedeno v následující kapitole.

Kvalifikační dohoda

Se zvyšováním a prohlubováním kvalifikace se úzce pojí také institut kvalifikační dohody. Ta je normována v § 234 a § 235 ZPr a jejím uzavřením dochází ke vzniku závazku zaměstnavatele umožnit zaměstnanci zvýšit si svou kvalifikaci na straně jedné, a závazku zaměstnance setrvat u zaměstnavatele v zaměstnání po sjednanou dobu, případně uhradit zaměstnavateli náklady se zvýšením kvalifikace spojené, pokud se rozhodne od zaměstnavatele odejít na stra-

ně druhé. Závazek zaměstnance setrvat u zaměstnavatele může přitom trvat maximálně po dobu 5 let, které začínají běžet nejdříve od momentu zvýšení kvalifikace (složení zkoušky).

Jak poměrně jasně vyplývá z předchozího odstavce, smyslem kvalifikační dohody je ujištění zaměstnavatele, že když umožní zaměstnanci zvýšit si svou kvalifikaci, na což také vynaloží finanční prostředky, tak mu zaměstnanec hned po jejím dosažení nepřejde například ke konkurenci. V této souvislosti je důležité poznamenat, že kvalifikační dohodu je možné uzavřít také pro prohlubování kvalifikace (vizte [§ 234 odst. 2 ZPr](#)), ale to pouze za předpokladu, že předpokládané náklady na prohloubení kvalifikace dosahují alespoň 75.000 Kč. V takovém případě rovněž není možné zaměstnanci prohloubení kvalifikace nařídít, neboť nelze zaměstnance autoritativně donutit k tomu, aby podepsal dohodu, kterou se zaváže po určitou dobu zůstat u zaměstnance pod pohrůzkou proplácení nákladů za něco, o co třeba sám ani nestál.

Kvalifikační dohodu přitom musí být pod hrozbou neplatnosti sjednána písemně a musí v ní být minimálně obsaženy následující náležitosti: (i) druh kvalifikace a způsob jejího zvýšení či prohloubení, (ii) doba, po kterou se zaměstnanec zavazuje setrvat u zaměstnavatele po dokončení kvalifikace a (iii) druhy nákladů a celková částka nákladů, kterou zaměstnanec uhradí zaměstnavateli, pokud poruší svůj závazek zůstat po dokončení kvalifikace u zaměstnavatele.

Uzavření této dohody v podstatě kdykoli, kdy má zaměstnavatel možnost, přitom lze důrazně doporučit, neboť neexistuje žádná jiná záruka, že se zaměstnavateli investice do kvalifikace jeho zaměstnanců okamžitě po dokončení dané kvalifikace neztratí. V některých případech však povinnost zaměstnance uhradit náklady dle kvalifikační dohody nevzniká, přičemž tyto jsou taxativně vyjmenovány v [§ 235 ZPr](#).

Závěr

Ze shora uvedeného je patrné, že povinnosti jak zaměstnance, tak zaměstnavatele jsou při prohlubování a zvyšování kvalifikace značně odlišné. Stejně tak kvalifikační dohoda se v obou případech sjednává za jiných podmínek a v důsledku hrozby vady neplatnosti takové dohody by měli mít zaměstnavatelé vždy úplnou jistotu, zda jejich zaměstnanci svou kvalifikaci prohlubují, nebo zda si jí zvyšují.

Jako základní hledisko k rozlišení těchto dvou případů by vždy měla sloužit především materiální náplň sjednaného druhu práce a zhodnocení toho, zda v důsledku daného školení dochází k získání nových dovedností, které zaměstnanci umožňují vykonávat novou, zpravidla významnější pozici, nebo zda se jedná pouze o zlepšení dovedností již dříve nabytých, které potřebuje k výkonu své současné práce. I ostatní hlediska jsou však velmi důležitá a zaměst-

navatelé by v každém jednotlivém případě měli brát do úvahu všechny rozhodné okolnosti daného případu.

¹⁾ Srov. VALENTOVÁ, K., PROCHÁZKA, J., JANŠOVÁ, M., ODROBINOVÁ, V., BRŮHA, D. a kol.: Zákoník práce. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2018. 727 s.

²⁾ BĚLINA, M., DRÁPAL, L., a kol.: Zákoník práce. Komentář. 3. vydání. Praha. C. H. Beck. 2019. 930 s.

³⁾ Zaměstnavatel není povinen této žádosti zaměstnance vyhovět stejně jako zaměstnanec není povinen uvést důvod, proč tuto finančně náročnější variantu požaduje. Pokud se na tom ale zaměstnavatel se zaměstnancem shodnou, lze pouze doporučit, aby byla forma podílu, kterou zaměstnanec na těchto zvýšených nákladech ponese sjednána písemnou dohodou.

⁴⁾ Vizte například pravidla celoživotního vzdělávání podle ustanovení § 22 zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta či podle ustanovení § 54 zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče

⁵⁾ Vizte například pravidla dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků dle § 24 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

⁶⁾ BĚLINA, M., DRÁPAL, L., a kol.: Zákoník práce. Komentář. 3. vydání. Praha. C. H. Beck. 2019. 927 s.

⁷⁾ Vizte například rozhodnutí Nejvyššího soudu z 2. července 2009, sp. zn. 21 Cdo 2203/2008 či rozhodnutí Nejvyššího soudu z 12. dubna 2001, sp. zn. 21 Cdo 1293/2000.

⁸⁾ Srov. komentář k § 230 a § 232 in BĚLINA, M., DRÁPAL, L., a kol.: Zákoník práce. Komentář. 3. vydání. Praha. C. H. Beck. 2019 či VALENTOVÁ, K., PROCHÁZKA, J., JANŠOVÁ, M., ODROBINOVÁ, V., BRŮHA, D. a kol.: Zákoník práce. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2018

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/prohlubovani-a-zvysovani-kvalifikace-a-jejich-rozdily-v-praxi-112717.html>
(náhled 23.4. 2021)

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 23.3 2021 do 23.4. 2021 bylo vydáno celkem 31 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 9 sdělení ministerstev a jiných oprávněných orgánů, 1 sdělení úřadů, 0 sdělení Státní volební komise, 1 sdělení Národní rozpočtové rady, 1 nařízení vlády, 2 usnesení vlády, 9 vyhlášek, 8 zákonů, 0 úplných znění zákonů, 0 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavních zákonů, 0 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období nebyl schválen žádný zásadní právní předpis či novela nebo změna již zásadního právního předpisu existujícího, který by byl stěžejně nápomocen v poradenské činnosti občanských poraden či který by byl výslovně spjat s obvyklými dotazy veřejnosti.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 30. dubna 2021